

фахівців відповідних умінь: налагоджувати партнерську взаємодію з учнями; стимулювати допитливість, підтримувати пізнавальні прагнення, ідеї та творчі задумки здобувачів освіти, розвивати їхню особистість, ураховуючи індивідуальну неповторність кожного з них; ставитися до учнів без упередженості, на рівні особистісного сприйняття; створювати відкриті, емоційно насичені відносини та психологічно комфортну атмосферу на заняттях; підтримувати інтерес учнів до навколишнього світу.

Список бібліографічних посилань

1. Василенко А. Гуманістична спрямованість викладача як засіб реалізації принципу людиноцентризму у вищій школі. *Дидактика*. 2017. № 17. С. 116-121.
2. Добридень А. Гуманістична спрямованість та педагогічна культура сучасного вчителя. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 4 (Ч. 2), 2011. С. 151-158.
3. Кудусова А. Ш. Формування гуманістичної спрямованості майбутніх учителів початкових класів у процесі професійної підготовки: автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2005. 31 с.
4. Орищенко В. Г. Основи стандартизації і гуманізації вищої педагогічної освіти : Монографія. Київ : Генеза, 2002.
5. Психологічний словник [Авт.-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергєєнкова ; ред. Н. А. Побірченко]. К. : Науковий світ, 2007. 274 с.
6. Учитель І. Розвиток гуманістичної спрямованості майбутнього педагога професійного навчання. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. 2016. Вип. 9 (3). С. 70-73.

УДК 378:159.9

Самко А.М.
e-mail: alla-samko@ukr.net

**САМООРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Анотація. Автором висвітлено проблему самоорганізації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в процесі професійно-педагогічної діяльності. Акцентовано увагу на принципах професійно-педагогічної діяльності науково-педагогічних працівників ЗВО в умовах самоорганізації. Наголошено, що високий рівень самоорганізації допомагає чітко сформулювати професійні цілі, вдосконалювати свою професійну діяльність, створювати перспективи власного самовдосконалення та саморозвитку.

Ключові слова: самоорганізація, професійно-педагогічна діяльність, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти.

Abstract. The author highlights the problem of self-organization of research and teaching staff of higher education institutions in the process of professional and pedagogical activity. Attention is focused on the principles of professional and pedagogical activity of research and teaching staff of higher education institutions in terms of self-organization. It is emphasized that a high level of self-organization helps to clearly formulate professional goals, improve one's professional activity, and create prospects for one's own self-improvement and self-development.

Keywords: self-organization, professional and pedagogical activity, research and teaching staff of higher education institutions.

В умовах глобальних змін сучасного суспільства, інтенсивності науково-технічного прогресу, стрімкого розвитку освіти виникає потреба у висококваліфікованих фахівцях, які здатні генерувати інноваційні ідеї, системно мислити та діяти, є конкурентоспроможними, професійно та соціально мобільними, креативними та ініціативними, можуть швидко приймати самостійні рішення. Усе це стає можливим завдяки постійному самонавчанню, самовдосконаленню та особистісно-професійному розвитку, що проявляється у процесі професійної самореалізації та самоорганізації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які прагнуть досягти оптимальних результатів у своїй діяльності.

Успішність професійної діяльності науково-педагогічних працівників ЗВО залежить від наступних факторів: рівня розвитку когнітивних можливостей та особистих здібностей, характеру мотивації, вольових зусиль, професійної спрямованості тощо. Однак ці особистісні характеристики досягають свого найвищого прояву лише при наявності у науково-педагогічних працівників ЗВО високого рівня самоорганізації багатоаспектної професійної діяльності, яка реалізується в навчально-

педагогічній, методичній, науково-дослідницькій, організаційній, комунікативній, виховній, самоосвітній видах діяльності.

Слід зазначити, що серед основних обов'язків науково-педагогічних працівників ЗВО є викладання навчальних дисциплін з високим рівнем науково-теоретичної та методичної підготовки відповідно до освітньої програми зі спеціальності, проведення науково-дослідницької діяльності, постійне підвищення професійного рівня, педагогічної майстерності та наукової кваліфікації [2]. Це вимагає від фахівців значних зусиль та уміння ефективно планувати й організовувати свою роботу, тобто мати здатність до самоорганізації.

Дослідниками [2, с. 156] визначено специфічні принципи для професійної діяльності науково-педагогічних працівників ЗВО в умовах самоорганізації: принцип самодетермінації – викладач самостійно визначає свою поведінку, свободу та внутрішню мотивацію в різних ситуаціях професійної діяльності; принцип самоактуалізації досвіду – використання індивідуального досвіду для набуття нових знань та швидкої самоорганізації, коли це необхідно; принцип самокорекції – усвідомлення специфіки ситуації та власного досвіду, подолання стереотипного уявлення себе як джерела знань та встановлення динамічної рівноваги між власною особистістю та професійною діяльністю; принцип самоорганізації часу – усвідомлення власних цілей та планування шляхів їх досягнення; раціональний розподіл часу між різними видами діяльності для подолання монотонності та рутини; принцип розвитку креативного мислення – створення альтернативних шляхів професійної діяльності, прийняття нестандартних, творчих рішень та подолання невизначеності в ситуаціях.

Зауважимо, що самоорганізація проявляється в цілеспрямованості, активності, ефективній самомотивації та мотивації, чіткому плануванні професійної діяльності та оптимальному виборі ресурсів її здійснення, самостійності, швидкості прийняття рішень і відповідальності за них, критичності оцінки своїх дій, є рушієм самоосвіти й професійного самовдосконалення педагога [1, с. 46].

Самоорганізація в професійній діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти має істотне значення, оскільки виконання функціонально-рольових обов'язків потребує мобілізації власних ресурсів для професійно-особистісного саморозвитку та самовдосконалення [1, с. 44]. Належний рівень самоорганізації дає змогу науково-педагогічним працівникам ЗВО чітко визначати цілі власної діяльності та встановлювати пріоритетність справ, ефективно планувати

професійну діяльність, раціонально розподіляти час і ресурси, обирати адекватні методи комунікації, прийоми переробки інформації, спілкування, самовиховання, самоконтролю, самоосвіти, саморегуляції.

Отже, здатність до самоорганізації є ключовим елементом успішної професійної діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Це передбачає сформованість організаційних, мотиваційних та рефлексивних навичок, а також уміння раціонально планувати та ефективно використовувати різноманітні методи та прийоми для організації власної діяльності в усіх сферах життя. Високий рівень самоорганізації науково-педагогічних працівників допомагає чітко сформулювати професійні цілі, розробляти та вдосконалювати свою професійну діяльність, продукувати ефективні рішення, створювати перспективи власного самовдосконалення та саморозвитку.

Список бібліографічних посилань

1. Дубінка М.М. Самоорганізація майбутніх викладачів закладів вищої освіти як прояв педагогічних здатностей: теоретичний аспект. Педагогічні науки. 2023. Вип. 101. С. 42-48.
2. Мирончук Н.М. Професійна діяльність викладача вищої школи: суспільні виклики та проблеми змісту підготовки. Професійна освіта: андрагогічний підхід: монографія. Житомир. 2018. С. 146-172.

УДК 355.40:355.237

Чкалов А.П.

e-mail: chkalovartur@ukr.net

Король Д.А.

e-mail: dm.korol@gmail.com

ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ РОЗВІДКИ

Анотація. Стаття розглядає принципи професійної перепідготовки офіцерів розвідки в контексті сучасних воєнних умов. Обґрунтовані принципи, такі як стратегічне мислення, технологічність, інформаційна безпека, психологічна стійкість та інші, визначають основу ефективної підготовки офіцерів до виконання завдань у мирний і воєнний час.